

Հաստատված է
ՀՀ բնապահպանության և ընդերքի
տեսչական մարմնի կառավարման խորհրդի
2024 թվականի հունվարի 25-ի № 02-Լ որոշմամբ

ԿԱՏԱՐՈՂԱԿԱՆԻ ԳԼԱՅԱՏՈՒՄ

ԲՆԱՊԱՀԱՊԱՆՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ԸՆԴԵՐՔԻ ՏԵՍՉԱԿԱՆ ՄԱՐՄՆԻ
2023 ԹՎԱԿԱՆԻ ՉՈՐՐՈՐԴ ԵՌԱՄՍՅԱԿԻ



ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՆԿԱՐԱԳԻՐ

ՀՀ բնապահպանության և ընդերքի տեսչական մարմնի (այսուհետ՝ Տեսչական մարմին) կատարողականի գնահատումը կատարվել է հիմք ընդունելով 2014 թվականի դեկտեմբերի 17-ի «Տեսչական մարմինների մասին» ՀՀ օրենքի 11-րդ հոդվածի պահանջները և Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2015 թվականի հունիսի 25-ի «Տեսչական մարմինների գործունեության կատարողականի գնահատման սկզբունքները, չափորոշիչները և կարգը հաստատելու մասին» N 693-Ն որոշման հիման վրա: Կատարողականի գնահատման մեթոդոլոգիան հաստատվել է ՀՀ բնապահպանության և ընդերքի տեսչական մարմնի կառավարման խորհրդի 2021 թվականի ապրիլի 21-ի N12-L որոշմամբ:

Տեսչական մարմնի կատարողականի գնահատման չափորոշիչներն են՝

1. Նպատակի չափորոշիչներ.
2. գործընթացի չափորոշիչներ.
3. արդյունքի չափորոշիչներ:

1. ՆՊԱՏԱԿԻ ՉԱՓՈՐՈՇԻՉՆԵՐ

1. Կատարողականի գնահատման նպատակի չափորոշիչները վերաբերում են բնապահպանության և ընդերքի ոլորտներում անվտանգության և օրենսդրության պահանջների պահպանման ապահովման վերլուծությանը:

1.1) Տեսչական մարմնի գործունեության հիմնական նպատակին հասնելու մակարդակը գնահատելու համար անհրաժեշտ է յուրաքանչյուր ոլորտի համար վերլուծել հաշվետու ժամանակահատվածում Տեսչական մարմնի կողմից իրականացված ստուգումների արդյունքում հայտնաբերված խախտումների ընդհանուր կշռի միջին ցուցանիշը:

Այն արտահայտվում է հետևյալ բանաձևով՝



$$L = S_1/S$$

Որտեղ՝

L-ը հաշվարկվող ցուցանիշն է.

S_1 -ը հաշվետու ժամանակահատվածում իրականացված ստուգումների արդյունքում հայտնաբերված խախտումների կշիռների հանրագումարն է.

S-ը հաշվետու ժամանակահատվածում Տեսչական մարմնի կողմից իրականացված ստուգումների քանակն է:

Ըստ Տեսչական մարմնի վերահսկողական ոլորտների՝ L ցուցանիշի և ստուգումների քանակի համեմատականը ներկայացված է Աղյուսակ 1-ում.

Աղյուսակ 1

Ցուցանիշներ	Վերահսկողական ոլորտ		Համեմատ	Վերահսկողական ոլորտ		Համեմատ
	բնապահպան. 2023թ. 4-րդ եռամսյակ	բնապահպան. 2022թ. 4-րդ եռամսյակ		ընդերք 2023թ. 4-րդ եռամսյակ	ընդերք 2022թ. 4-րդ եռամսյակ	
Իրականացված ստուգումների քանակ՝ S	51	57	-6	21	24	-3
Իրականացված ստուգումների արդյունքում հայտնաբերված խախտումների կշիռների հանրագումար՝ S_1	365.22	676.64	-311.42	373.01	681.78	-308.77
Ցուցանիշը՝ L	7.16	11.87	-4.71	17.76	28.41	-10.65

2023 թվականի 4-րդ եռամսյակում Բնապահպանության և ընդերքի Տեսչական մարմնի կողմից իրականացվել են առանձնահատուկ ստուգումներ՝ առանց համապատասխան ոլորտի և գործունեության տեսակի համար նախատեսված ստուգաթերթերի, որպիսի հանգամանքներում հայտնաբերված խախտումների դեպքում հնարավոր չէ հաշվարկել կշիռ և ստանալ հաշվետու ժամանակահատվածում իրականացված ստուգումների արդյունքում հայտնաբերված խախտումների կշիռների հանրագումարը (S_1): Ուստի վերոնշյալ ստուգումների վերաբերյալ տեղեկատվությունը՝ ըստ վերահսկողության ոլորտի, ներկայացվում է Աղյուսակ 1.1-ում:

Աղյուսակ 1.1

2023թ. 4-րդ եռամսյակում առանց ստուգաթերթի իրականացված ստուգումներ			
Վերահսկողական ոլորտ	քանակ		Ընդամենը
	խախտումների հայտնաբերմամբ	առանց խախտումների	



բնապահպանություն	26	9	35
ընդերք	3	1	4
Ընդամենը	29	10	39



Ըստ ստուգվող սուբյեկտների գործունեության ոլորտի՝ L ցուցանիշի և ստուգումների քանակի համեմատականը ներկայացված է Աղյուսակ 2-ում.

Աղյուսակ 2

Գործունեության ոլորտ	2023թ. 4-րդ եռամսյակ՝ ցուցանիշ S1	2023թ. 4-րդ եռամսյակ ստուգումների քանակ՝ S	2023թ. 4-րդ եռամսյակ՝ հաշվարկվող ցուցանիշ L	2022թ. 4-րդ եռամսյակ՝ ցուցանիշ S1	2022թ. 4-րդ եռամսյակ ստուգումների քանակ՝ S	2022թ. 4-րդ եռամսյակ՝ հաշվարկվող ցուցանիշ L	2023թ. և 2022թ. 4-րդ եռամսյակների ստուգումների քանակի համեմատություն	2023թ. և 2022թ. 4-րդ եռամսյակների L ցուցանիշի համեմատություն
01 Բուսաբուծություն ու անասնաբուծություն, որսորդություն և հարակից ծառայություններ				33,51	2,00	16,76	-2,00	-16,76
02 Անտառային տնտեսություն և փայտամթերումներ 84	5,65	1,00	5,65	23,62	2,00	11,81	-1,00	-6,16
03 Ձկնորսություն և ձկնաբուծություն	13,50	4,00	3,38	17,09	3,00	5,7	1,00	-2,32
08 Հանքագործական արդյունաբերության և բացահանքերի շահագործման այլ ճյուղեր	373,01	21,00	17,76	681,78	24,00	28,41	-3,00	-10,65
10 Սննդամթերքի արտադրություն	13,00	2,00	6,5	14,50	1,00	14,5	1,00	-8,00
11 Խմիչքների արտադրություն	23,50	4,00	5,88	102,00	6,00	17	-2,00	-11,12
12 Ծխախոտային արտադրատեսակների արտադրություն	6,00	1,00	6	5,00	1,00	5	0,00	1,00
15 Կաշվի, կաշվե արտադրատեսակների արտադրություն				3,00	1,00	3	-1,00	-3,00
20 Քիմիական նյութերի և քիմիական արտադրատեսակների արտադրություն	-	1,00		70,00	2,00	35	-1,00	-35,00
22 Ռետինե և պլաստմասսայե արտադրատեսակների արտադրություն	12,00	1,00	12	37,00	3,00	12,33	-2,00	-0,33
23 Այլ ոչ մետաղական հանքային արտադրատեսակների արտադրություն	16,1	2,00	8,05	36,10	5,00	7,22	-3,00	0,83
24 Հիմնային մետաղների արտադրություն	25,00	2,00	12,5	2,00	1,00	2	1,00	10,50



Գործունեության ոլորտ	2023թ. 4-րդ եռամսյակ՝ ցուցանիշ S1	2023թ. 4-րդ եռամսյակ ստուգումների քանակ՝ S	2023թ. 4-րդ եռամսյակ՝ հաշվարկվող ցուցանիշ L	2022թ. 4-րդ եռամսյակ՝ ցուցանիշ S1	2022թ. 4-րդ եռամսյակ ստուգումների քանակ՝ S	2022թ. 4-րդ եռամսյակ՝ հաշվարկվող ցուցանիշ L	2023թ. և 2022թ. 4-րդ եռամսյակների ստուգումների քանակի համեմատություն	2023թ. և 2022թ. 4-րդ եռամսյակների L ցուցանիշի համեմատություն
32 Արտադրատեսակների արտադրություն՝ չներառված ուրիշ խմբավորումներում				4,85	1,00	4,85	-1,00	-4,85
35.11.2 Էլեկտրաէներգիայի արտադրություն հիդրոէլեկտրակայաններում 85				39,86	7,00	5,69	-7,00	-5,69
35.11.3 Էլեկտրաէներգիայի արտադրություն միջուկային էլեկտրակայաններում 87	12,17	1,00	12,17				1,00	12,17
36 Ջրի հավաքում, մշակում և բաշխում	28,60	4,00	7,15	24,14	1,00	24,14	3,00	-16,99
38 Թափոնների հավաքում, մշակում և ոչնչացում, նյութերի վերականգնում	103,80	10,00	10,38	29,80	3,00	9,93	7,00	0,45
41 Շենքերի շինարարություն	8,00	4,00	2	23,37	3,00	7,79	1,00	-5,79
42 Քաղաքացիական շինարարություն	6,00	1,00	6	97,45	4,00	24,36	-3,00	-18,36
43 Մասնագիտացված շինարարական գործունեություն	-	1,00		33,99	4,00	8,5	-3,00	-8,50
45 Ավտոմեքենաների և Մոտոցիկլների մեծածախ ու մանրածախ առևտուր և նորոգում	-	1,00					1,00	0,00
55 Կացության կազմակերպում	-	1,00		7,04	1,00	7,04	0,00	-7,04
56 Հանրային սննդի կազմակերպում	69,20	6,00	11,53				6,00	11,53
68.32.1 Համատիրությունների գործունեություն				7,60	1,00	7,6	-1,00	-7,60
84 Պետության կառավարում և պաշտպանություն. պարտադիր սոցիալական ապահովագրություն	12,80	3,00	4,27				3,00	4,27
91 Գրադարանների, արխիվների,	9,90	1,00	9,9	45,82	2,00	22,91	-1,00	-13,01



Գործունեության ոլորտ	2023թ. 4-րդ եռամսյակ՝ ցուցանիշ S1	2023թ. 4-րդ եռամսյակ ստուգումների քանակ՝ S	2023թ. 4-րդ եռամսյակ՝ հաշվարկվող ցուցանիշ L	2022թ. 4-րդ եռամսյակ՝ ցուցանիշ S1	2022թ. 4-րդ եռամսյակ ստուգումների քանակ՝ S	2022թ. 4-րդ եռամսյակ՝ հաշվարկվող ցուցանիշ L	2023թ. և 2022թ. 4-րդ եռամսյակների ստուգումների քանակի համեմատություն	2023թ. և 2022թ. 4-րդ եռամսյակների L ցուցանիշի համեմատություն
թանգարանների և այլ մշակութային կազմակերպությունների գործունեություն 84								
96 Այլ անհատական ծառայությունների մատուցում				18,90	2,00	9,45	-2,00	-9,45
G47.19.0 Մանրածախ առևտուր, բացի ավտոմեքենաների և մոտոցիկլների առևտրից				-	1,00		-1,00	0,00
Ընդամենը		72			81			

Այն դեպքում, երբ ստուգումն իրականացվել է ստուգաթերթի ոչ ամբողջական հարցերի շրջանակներում՝ ապա կշիռը հաշվարկվել է ստուգման ընթացքում խախտումներ արձանագրելու համար հիմք հանդիսացած հարցերի պատասխաններից ստացված կշիռների գումարի արժեքը բաժանելով ստուգման հարցերի շրջանակում այդ հարցերի պատասխանների կշիռների գումարի առավելագույն հնարավոր արժեքին և բազմապատկած ստուգաթերթերի առավելագույն կշռի միավորով՝ 50:

2023 թվականի 4-րդ եռամսյակում Բնապահպանության և ընդերքի Տեսչական մարմնի կողմից իրականացվել են առանձնահատուկ ստուգումներ՝ առանց համապատասխան ոլորտի և գործունեության տեսակի համար նախատեսված ստուգաթերթերի, որպիսի հանգամանքներում հայտնաբերված խախտումների դեպքում հնարավոր չէ հաշվարկել կշիռ և ստանալ հաշվետու ժամանակահատվածում իրականացված ստուգումների արդյունքում հայտնաբերված խախտումների կշիռների հանրագումարը (S_i): Ուստի, այդ ստուգումների վերաբերյալ տեղեկատվությունն ըստ տնտեսվարող սուբյեկտի ծավալած գործունեության ոլորտի՝ ներկայացվում է Աղյուսակ 2.1-ում:

Աղյուսակ 2.1



2023թ. 4-րդ եռամսյակում առանց ստուգաթերթ իրականացված ստուգումների			
Գործունեության ոլորտ	քանակ		Ընդամենը
	խախտումների հայտնաբերմամբ	առանց խախտումների	
01 Բուսաբուծություն ու անասնաբուծություն, որսորդություն և հարակից ծառայություններ	2		2
03 Ձկնորսություն և ձկնաբուծություն	2		2
07 Մետաղական հանքաքարի արդյունահանում 97	1	1	2
08 Հանքագործական արդյունաբերության և բացահանքերի շահագործման այլ ճյուղեր	2		2
10 Սննդամթերքի արտադրություն	1		1
23 Այլ ոչ մետաղական հանքային արտադրատեսակների արտադրություն	2		2
24 Հիմնային մետաղների արտադրություն	1		1
35.11.2 Էլեկտրաէներգիայի արտադրություն հիդրոէլեկտրակայաններում 85		3	3
36 Ջրի հավաքում, մշակում և բաշխում	1		1
39 Թափոնների վնասագերծում և այլ մշակում	1		1
42 Քաղաքացիական շինարարություն	1		1
45 Ավտոմեքենաների և Մոտոցիկլների մեծածախ ու մանրածախ առևտուր և նորոգում	4	2	6
56 Հանրային սննդի կազմակերպում	1	1	2
84 Պետության կառավարում և պաշտպանություն. պարտադիր սոցիալական ապահովագրություն	2		2
93 Սպորտի, զվարճությունների և հանգստի կազմակերպման բնագավառում գործունեություն	8	3	11
Ընդամենը	29	10	39



1.2) Ոլորտի առավել ռիսկային բնագավառներում փոփոխությունների առկայությունը գնահատելու համար անհրաժեշտ է վերլուծել հաշվետու ժամանակահատվածում Տեսչական մարմնի կողմից ոլորտի առավել ռիսկային բնագավառներում իրականացված ստուգումների արդյունքում հայտնաբերված խախտումների ընդհանուր կշիռների միջին ցուցանիշը:

Այն արտահայտվում է հետևյալ բանաձևով՝

$$C = S_R / S$$

Որտեղ՝

C-ն ոլորտի առավել ռիսկային բնագավառներում փոփոխությունների առկայությունն է.

S_R -ը հաշվետու ժամանակահատվածում ոլորտի առավել ռիսկային բնագավառներում իրականացված ստուգումների արդյունքում հայտնաբերված խախտումների կշիռների հանրագումարն է.

S-ը հաշվետու ժամանակահատվածում Տեսչական մարմնի կողմից ոլորտի առավել ռիսկային բնագավառներում իրականացված ստուգումների քանակն է:

Առավել ռիսկային բնագավառներ են համարվում «Հայաստանի Հանրապետության բնապահպանության և ընդերքի տեսչական մարմնի կողմից իրականացվող՝ ռիսկի վրա հիմնված ստուգումների մեթոդաբանությունը և ռիսկայնությունը որոշող չափանիշների ընդհանուր նկարագիրը հաստատելու» և «Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2012 թվականի նոյեմբերի 8-ի N1511-Ն և 2012 թվականի նոյեմբերի 22-ի N1562-Ն որոշումներն ուժը կորցրած ճանաչելու մասին» ՀՀ կառավարության 2019 թվականի օգոստոսի 22-ի N1125-Ն որոշման 16-րդ կետի 3-րդ աղյուսակում ընդգրկված 84 և ավելի միավոր ունեցող գործունեության տեսակները:

Տեսչական մարմնի կողմից իրականացված ստուգումների արդյունքում հայտնաբերված խախտումների ընդհանուր կշիռների միջին ցուցանիշի հիման վրա ոլորտի առավել ռիսկային բնագավառներում փոփոխությունների առկայությունը ներկայացված է աղյուսակում 3-ում:

Աղյուսակ 3

Գործունեության ոլորտ	2023թ. 4-րդ եռամսյակ S_R	2023թ. 4-րդ եռամսյակ S	2023թ. 4-րդ եռամսյակ C	2022թ. 4-րդ եռամսյակ S_R	2022թ. 4-րդ եռամսյակ S	2022թ. 4-րդ եռամսյակ C	Համեմատություն 2023թ. և 2022թ. 4-րդ եռամսյակների
02 Անտառային տնտեսություն և փայտամթերումներ 84	5,65	1,00	5,65	23,62	2,00	11,81	-6,16
35.11.2 Էլեկտրաէներգիայի արտադրություն հիդրոէլեկտրակայաններում 85				39,86	7,00	5,69	-5,69
35.11.3 Էլեկտրաէներգիայի արտադրություն միջուկային էլեկտրակայաններում 87	12,17	1,00	12,17				12,17
91 Գրադարանների, արխիվների, թանգարանների և այլ մշակութային կազմակերպությունների գործունեություն 84	9,90	1,00	9,9	45,82	2,00	22,91	-13,01



Աղյուսակ 3.1

2023թ. 4-րդ եռամսյակում առանց ստուգաթերթ իրականացված ստուգումների			
Գործունեության ոլորտ	քանակ		Ընդամենը
	խախտումների հայտնաբերմամբ	առանց խախտումների	
07 Մետաղական հանքաքարի արդյունահանում 97	1	1	2
35.11.2 Էլեկտրաէներգիայի արտադրություն ինդրոէլեկտրակայաններում 85		3	3
Ընդամենը	1	4	5

1.3) Ռիսկերի պլանավորման, վերլուծության և գնահատման համար հատկացված ֆինանսական միջոցները և մարդկային ռեսուրսները

Ռիսկերի պլանավորման, վերլուծության և գնահատման համար հատկացված մարդկային ռեսուրսները 8-ն են: Ֆինանսական միջոցները բացի աշխատավարձից կազմել է՝ 135 000 ՀՀ դրամ գործուղման գումար:

1.4) Խորհրդատվության, մեթոդական աջակցության և կանխարգելման միջոցների համար հատկացված ֆինանսական միջոցները և մարդկային ռեսուրսները

Չափորոշիչը գնահատվում է ելնելով խորհրդատվության, մեթոդական աջակցության և կանխարգելման միջոցների համար Տեսչական մարմնի կողմից մարդկային ռեսուրսների ու ֆինանսական միջոցների հատկացումից, ինչպես նաև փաստացի իրականացված խորհրդատվական, մեթոդական աջակցության և իրազեկման միջոցառումների քանակից և դրանցում մասնակիցների ընդգրկվածությունից:

2023 թվականի հաշվետու ժամանակահատվածում տնտեսավարող սուբյեկտների հետ կազմակերպվել է 6 իրազեկման միջոցառում, որոնց շրջանակներում տրվել են խորհրդատվական և մեթոդական աջակցություն: Տեսչական մարմնի կողմից հատկացված մարդկային ռեսուրսները կազմել են 21 հոգի, ֆինանսական միջոցներ չեն հատկացվել:

2022 թվականի հաշվետու ժամանակահատվածում տնտեսավարող սուբյեկտների հետ կազմակերպվել է 6 իրազեկման միջոցառում, որոնց շրջանակներում տրվել են խորհրդատվական և մեթոդական աջակցություն: Տեսչական մարմնի կողմից հատկացված մարդկային ռեսուրսները կազմել են 24 հոգի, ֆինանսական միջոցներ չեն հատկացվել:

1.5) Հայաստանի Հանրապետության կառավարությանը կամ համապատասխան ոլորտների քաղաքականությունն մշակող պետական մարմիններին ներկայացված առաջարկների քանակը:

2023 թվականի 2-րդ կիսամյակի ընթացքում վերահսկողական ոլորտի օրենսդրության փոփոխության վերաբերյալ ՀՀ կառավարությանը և/կամ համապատասխան ոլորտների քաղաքականությունն մշակող պետական մարմիններին ներկայացվել է 70 առաջարկություն:

2022 թվականի 2-րդ կիսամյակի ընթացքում վերահսկողական ոլորտի օրենսդրության փոփոխության վերաբերյալ ՀՀ կառավարությանը և/կամ համապատասխան ոլորտների քաղաքականությունն մշակող պետական մարմիններին ներկայացվել է 4 առաջարկություն:



2. ԳՈՐԾԸՆԹԱՑԻ ՉԱՓՈՐՈՇԻՉՆԵՐ

Գործընթացի չափորոշիչները վերաբերում են Տեսչական մարմնի գործառույթների իրականացման ընթացքին:

2.1) Ըստ անհրաժեշտության իրականացված ստուգումների միջին տևողությունը

Չափորոշիչը գնահատելու համար անհրաժեշտ է հաշվարկել հաշվետու ժամանակահատվածում տարեկան ծրագրով չալանավորված, սակայն ըստ անհրաժեշտության իրականացված ստուգումների ընթացքում բուն ստուգման գործընթացի միջին տևողությունը:

Հաշվարկը կատարվում է հետևյալ բանաձևով՝

$$R = T/N$$

որտեղ՝

R-ը հաշվարկվող ցուցանիշն է.

T –ն ըստ անհրաժեշտության իրականացված ստուգումների ընթացքում ստուգման գործընթացի ընդհանուր տևողությունն է.

N –ը ըստ անհրաժեշտության իրականացված ստուգումների քանակն է:

Արդյունքները ներկայացվում է Աղյուսակ 4-ում:

Աղյուսակ 4

Ցուցանիշներ	2023թ. 4-րդ եռամսյակ	2022թ. 4-րդ եռամսյակ	Համեմատ.
Ըստ անհրաժեշտության իրականացված ստուգումների ընթացքում ստուգման գործընթացի ընդհանուր տևողություն՝ T (օր)	783	386	397
Ըստ անհրաժեշտության իրականացված ստուգումների քանակ՝ N (հատ)	62	40	22
Ըստ անհրաժեշտության իրականացված ստուգումների ընթացքում բուն ստուգման գործընթացի միջին տևողություն՝ R (օր)	12.63	9.65	2.98

2.2) Բարձր ռիսկային տնտեսավարող սուբյեկտներում և ստուգման օբյեկտներում ստուգումների քանակը՝ ստուգումների ընդհանուր քանակի համեմատությամբ:

Չափորոշիչի գնահատման համար անհրաժեշտ է հաշվարկել բարձր ռիսկային տնտեսավարող սուբյեկտներում և ստուգման օբյեկտներում հաշվետու ժամանակահատվածում կատարված ստուգումների քանակի հարաբերությունը Տեսչական մարմնի ստուգումների տարեկան ծրագրում ընդգրկված և նույն ժամանակահատվածում իրականացված ստուգումների ընդհանուր քանակին:

Հաշվարկը կատարվում է հետևյալ բանաձևով՝

$$R = N_2/N_1$$

որտեղ՝

R-ը հաշվարկվող ցուցանիշն է.

N₂–ը բարձր ռիսկային տնտեսավարող սուբյեկտներում և ստուգման օբյեկտներում ստուգումների քանակն է.



N₁ –ը ստուգումների տարեկան ծրագրով հաշվետու ժամանակահատվածի համար նախատեսված և իրականացված ստուգումների ընդհանուր քանակն է:
Արդյունքները ներկայացվում է աղյուսակ 5-ում:

Աղյուսակ 5

Ցուցանիշներ	2023թ. 4-րդ եռամսյակ	2022թ. 4-րդ եռամսյակ	Չամենատ.
Բարձր ռիսկային տնտեսավարող սուբյեկտներում իրականացված ստուգումների քանակը` N₂	63	62	1
Ստուգումների տարեկան ծրագրով նախատեսված և իրականացված ստուգումների քանակ` N₁	49	41	8
Բարձր ռիսկային տնտեսավարող սուբյեկտներում իրականացված ստուգումների և ստուգումների տարեկան ծրագրով նախատեսված և իրականացված ստուգումների քանակային հարաբերությունը` R	1.29	1.51	-0.22

Աղյուսակ 5.1-ում ներկայացնում ենք նաև ստուգումների ընդհանուր քանակի և բարձր ռիսկային տնտեսավարող սուբյեկտներում իրականացված ստուգումների քանակի տոկոսային հարաբերակցությունը:

Աղյուսակ 5.1

Ցուցանիշներ	2023թ. 4-րդ եռամսյակ	2022թ. 4-րդ եռամսյակ	Չամենատ.
Բարձր ռիսկային տնտեսավարող սուբյեկտներում իրականացված ստուգումների քանակը	63	62	1
Ստուգումների ընդհանուր քանակ	111	81	30
Բարձր ռիսկային տնտեսավարող սուբյեկտներում իրականացված ստուգումների քանակի և իրականացված ստուգումների ընդհանուր քանակի տոկոսային հարաբերությունը (%)	57%	77%	-20%

2.3) Ստուգումների տարեկան ծրագրում ընդգրկված ստուգումների միջին տևողությունը հաշվարկվում է հետևյալ բանաձևով`

$$A = T/N$$

որտեղ`

A-ն ստուգումների տարեկան ծրագրում ընդգրկված ստուգումների միջին տևողությունն է.

T-ն ստուգումների տարեկան ծրագրով նախատեսված և իրականացված ստուգումների ընդհանուր տևողությունն է.

N-ը ստուգումների տարեկան ծրագրով նախատեսված և իրականացված ստուգումների քանակն է:

Արդյունքները ներկայացված են Աղյուսակ 6-ում:



Աղյուսակ 6

Ցուցանիշներ	2023թ. 4-րդ եռամսյակ	2022թ. 4-րդ եռամսյակ	Համեմատ.
Ստուգումների տարեկան ծրագրով նախատեսված և իրականացված ստուգումների ընդհանուր տևողություն՝ T (օր)	613	534	79
Ստուգումների տարեկան ծրագրով նախատեսված և իրականացված ստուգումների քանակ՝ N (հատ)	49	41	8
Ստուգումների տարեկան ծրագրում ընդգրկված ստուգումների միջին տևողություն՝ A (օր)	12.51	13.02	-0.51

2.4) Ըստ անհրաժեշտության իրականացված ստուգումների ընդհանուր քանակի (որոնց շնորհիվ կանխվել է հանրությանը, շրջակա միջավայրին, ֆիզիկական կամ իրավաբանական անձանց գույքային շահերին, պետությանը սպառնացող էական վնաս կամ ռիսկ) հարաբերակցությունը[1] ըստ անհրաժեշտության իրականացված ստուգումների ընդհանուր քանակին.

Հաշվարկը կատարվում է հետևյալ բանաձևով՝

$$R = N_2/N_1$$

որտեղ՝

R-ը հաշվարկվող ցուցանիշն է.

N₂-ը ըստ անհրաժեշտության իրականացված ստուգումների ընդհանուր քանակն է, (որոնց շնորհիվ կանխվել է հանրությանը, շրջակա միջավայրին, ֆիզիկական կամ իրավաբանական անձանց գույքային շահերին, պետությանը սպառնացող էական վնաս կամ ռիսկ).

N₁ -ը ըստ անհրաժեշտության իրականացված ստուգումների ընդհանուր քանակն է:

[1]- Էական վնաս են համարվել այն դեպքերը, երբ ստուգման ընթացքում խախտումներ արձանագրելու համար հիմք հանդիսացած հարցերի պատասխաններից ստացված կշիռների գումարի արժեքը կազմել է ստուգման ենթակա հարցերի կշիռների գումարի 70 և ավելի տոկոսը:

Արդյունքները ներկայացվում է Աղյուսակ 7-ում:

Աղյուսակ 7

Ցուցանիշներ	2023թ. 4-րդ եռամսյակ	2022թ. 4-րդ եռամսյակ	Համեմատ.
Ըստ անհրաժեշտության իրականացված ստուգումների քանակ (N₁), այդ թվում՝	62	40	22
- կանխվել է հանրությանը, շրջակա միջավայրին, ֆիզիկական կամ իրավաբանական անձանց գույքային շահերին, պետությանը սպառնացող էական վնաս կամ ռիսկ (N ₂)	3	13	-10
R ցուցանիշ	0,05	0,32	-0,27



7-րդ աղյուսակի առաջին տողում ըստ անհրաժեշտության իրականացված ստուգումների քանակի մեջ ներառված են առանձնահատուկ ստուգումների քանակը (N_1), իսկ երկրորդ տողում՝ ըստ անհրաժեշտության իրականացված ստուգումների ընդհանուր քանակն է, (որոնց շնորհիվ կանխվել է հանրությանը, շրջակա միջավայրին, ֆիզիկական կամ իրավաբանական անձանց գույքային շահերին, պետությանը սպառնացող էական վնաս կամ ռիսկ (N_2)), քանի որ Տեսչական մարմնի կողմից առանձնահատուկ ստուգումներն իրականացվել են առանց համապատասխան ոլորտի և գործունեության տեսակի համար նախատեսված ստուգաթերթերի, որպիսի հանգամանքներում հայտնաբերված խախտումների դեպքում հնարավոր չէ հաշվարկել կշիռը և ռիսկը, հետևաբար առանձնահատուկ ստուգումները N_2 ցուցանիշի մեջ ներառված չեն, որովհետև պարզ չի նշված ստուգումների շնորհիվ կանխվել է՝ արդյոք հանրությանը, շրջակա միջավայրին, ֆիզիկական կամ իրավաբանական անձանց գույքային շահերին, պետությանը սպառնացող էական վնաս կամ ռիսկ:

2.5) Ստուգման ենթարկված օբյեկտների բավարարվածության աստիճանը Տեսչական մարմնի աշխատանքների անաչառությունից, ընթացակարգերի թափանցիկությունից, տեղեկատվության որակից և Տեսչական մարմնի ծառայողների արհեստավարժությունից.

Չափորոշիչի գնահատումը կատարվում է ելնելով Տեսչական մարմնի աշխատանքների անաչառության, ընթացակարգերի թափանցիկության, տեղեկատվության որակի և Տեսչական մարմնի ծառայողների արհեստավարժության վերաբերյալ ստացված դիմում-բողոքների քանակից:

Եթե առկա է բողոք (դատական կամ վարչական), ապա նշանակում է, որ տնտեսավարողը բավարարված չէ Տեսչական մարմնի աշխատանքների անաչառությունից, և/կամ տեղեկատվության որակից, և/կամ ընթացակարգերի թափանցիկությունից, և/կամ Տեսչական մարմնի ծառայողների արհեստավարժությունից:

2023 թվականի 4-րդ եռամսյակում ստացվել է 33 հատ դիմում-բողոք:

2022 թվականի 4-րդ եռամսյակում ստացվել է 19 հատ դիմում-բողոք:

Բողոքների վերաբերյալ մանրամասն տեղեկատվությունը ներկայացված է Աղյուսակ 11-ում:

3. ԱՐԴՅՈՒՆՔԻ ՉԱՓՈՐՈՇԻՉՆԵՐ

Արդյունքի չափորոշիչները վերաբերում են Տեսչական մարմնի կոնկրետ լիազորության իրականացման անմիջական արդյունքին.

3.1) Ստուգումների տարեկան ծրագրում ընդգրկված և ըստ անհրաժեշտության իրականացված ստուգումների քանակական հարաբերակցությունը

Գնահատումը կատարվում է հետևյալ բանաձևով՝

$$R = N_2/N_1$$

որտեղ՝

R -ը հաշվարկվող ցուցանիշն է.

N_2 -ը ըստ անհրաժեշտության իրականացված ստուգումների ընդհանուր քանակն է.

N_1 -ը ստուգումների տարեկան ծրագրով նախատեսված և իրականացված ստուգումների ընդհանուր քանակն է:

Արդյունքները ներկայացվում է Աղյուսակ 8-ում:



Աղյուսակ 8

Ցուցանիշներ	2023թ. 4-րդ եռամսյակ	2022թ. 4-րդ եռամսյակ	Համեմատ.
Ըստ անհրաժեշտության իրականացված ստուգումների ընդհանուր քանակ՝ N_2	62	40	22
Ստուգումների տարեկան ծրագրով նախատեսված և իրականացված ստուգումների ընդհանուր քանակ՝ N_1	49	41	8
Ըստ անհրաժեշտության իրականացված և ստուգումների տարեկան ծրագրում ընդգրկված ստուգումների քանակական հարաբերակցություն՝ R	1.27	0.98	0.29

3.2) Տեսչական մարմնի վերահսկման երեքից հինգ բարձր ռիսկային բնագավառներում իրավիճակի փոփոխությունը.

Չափորոշչի գնահատման համար հիմք է հանդիսանում վերահսկողության արդյունքում բարձր ռիսկային բնագավառների տնտեսվարող սուբյեկտների ռիսկայնության փոփոխությունը: Չափորոշչի գնահատումը կատարվում է տարեկան մեկ անգամ:

Տրամադրված տեղեկատվության համաձայն բարձր ռիսկային բնագավառների տնտեսվարող սուբյեկտների ռիսկայնության փոփոխությունը ներկայացված է Աղյուսակ 9-ում՝

Աղյուսակ 9

Տարեթիվ	Տարեկան ստուգումներ ի քանակ (հատ)	Մինչև ստուգումը բարձր ռիսկ ունեցող տնտեսվարողների քանակ (հատ)	Ռիսկայնության փոփոխությունը ստուգումից հետո		
			Բարձր (3)	Միջին (2)	Ցածր (1)
*2023թ.	261	159	48	97	0
2022թ.	241	165	56	103	6

*2023 թվականին իրականացված թվով 14 առանձնահատուկ ստուգումների արդյունքում բարձր ռիսկային բնագավառների տնտեսվարող սուբյեկտների ռիսկայնության փոփոխության վերաբերյալ տեղեկատվությունը բացակայում է:

3.3) Ըստ առանձին ստուգման հատկացված ֆինանսական միջոցները և մարդկային ռեսուրսները.

Հաշվարկները կատարվել են հասանելի տեղեկատվության հիման վրա: Ֆինանսական միջոցների միջին ցուցանիշը ստանալու համար հիմք է ընդունվել ստուգումների համար հատկացված գործուղման ծախսերի և ստուգումների քանակի քանորոշը:

Արդյունքները ներկայացվում են Աղյուսակ 10-ում:



Աղյուսակ 10

Ցուցանիշներ	2023թ. 4-րդ եռամսյակ	2022թ. 4-րդ եռամսյակ	Համեմատ.
Մեկ ստուգման համար ծախսված ֆինանսական միջոցների միջին ցուցանիշ (գործուղումներ)	152 054	207 648	-55 594
Մեկ ստուգմանը մասնակցած մարդկային ռեսուրսների միջին ցուցանիշ	3,04	3,51	-0,47
Ստուգումների քանակ	111	81	30

2023 թվականի 4-րդ եռամսյակում վառելիքի ծախսը կազմել է **21 530** լիտր բենզին, որից գործուղման համար ծախսվել է **8 675** լիտր բենզին, դիզելային վառելիք՝ **230** լիտր: Գործուղման համար հատկացված ֆինանսական միջոցները՝ **24 817 700** դրամ (ըստ ՀՀ վարչապետի աշխատակազմի ֆինանսական և հաշվապահական հաշվառման վարչության կողմից ստացված տեղեկատվության):

3.4) Տեսչական մարմնի, Տեսչական մարմնի աշխատակիցների դեմ բերված դիմում-բողոքների քանակը և դրանց արդյունքները

Չափորոշիչը գնահատվում է վերլուծելով հաշվետու ժամանակահատվածում Տեսչական մարմնի, նրա աշխատակիցների գործողությունների կամ անգործության կամ նրա կողմից ընդունված վարչական ակտերի դեմ բերված բողոքների քանակը և դրանց վերաբերյալ ընդունված որոշումները:

Չափորոշիչը գնահատվում է ստացված բողոքների քանակի և իրականացված ստուգումների ընդհանուր քանակի համեմատությամբ:

Վերը նշված չափորոշիչի գնահատման համար ելակետային տվյալները ներկայացվում է Աղյուսակ 11-ում:

Աղյուսակ 11

N	Ցուցանիշներ	2023թ. 4-րդ եռամսյակ	2022թ. 4-րդ եռամսյակ	Համեմատ
1	Տեսչական մարմնի դեմ բերված բողոքների քանակ, այդ թվում՝	33	19	14
1.1	- դատական կարգով	22	12	10
1.2	- վերադատության կարգով	11	7	4
2	Դատական կարգով բողոքների արդյունքում ուժի մեջ մտած գործն ըստ էության լուծող որոշումների քանակ, այդ թվում՝	9	6	3
2.1	- բավարարված (այդ թվում՝ մասնակի)	7	4	3
2.2	- մերժված	1	2	-1
2.3	- այլ (կարճված, հաշտության համաձայնություն և այլն)	1	-	1



3	Դատական կարգով բողոքների արդյունքում ուժի մեջ մտած գործն ըստ էության լուծող բավարարված (այդ թվում՝ մասնակի) որոշումների քանակը, որոնք նախկինում վերադասության կարգով բողոքարկվել և մերժվել են	1	1	0
4	Վերադասության կարգով բողոքների արդյունքում ընդունված որոշումների քանակ, այդ թվում՝	7	7	0
4.1	-բավարարված (այդ թվում՝ մասնակի)	1	2	-1
4.2	- մերժված	5	5	0
4.3	- առանց քննության թողնված	1	-	1
5	Ստուգումների քանակ	<u>111</u>	<u>81</u>	<u>30</u>

Տեսչական մարմնի կատարողականի գնահատման արդյունքում հայտնաբերված թերությունների վերացման ուղղությամբ Որակի ապահովման վարչությունը առաջարկությունները ներկայացնում է ՀՀ բնապահպանության և ընդերքի տեսչական մարմնի Որակի ապահովման վարչության եռամսյակային հաշվետվություններում:

